

повіла завідувачка відділу каталогізування Національної бібліотеки України для дітей Н. Дзюба. Про проект «КОРДБА» більш детально див. на сайті бібліотеки (<http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5501>).

Можливостям корпоративного аналітичного розпису статей із періодичних видань присвятили свої виступи представники незалежної бібліотечної корпорації «Матрікс» (<http://www.libcor.com.ua/>), які

продемонстрували відповідний фільм. Зауважмо, що записи, зроблені учасниками корпорації, інтегруються в декілька АБІС і, відповідно, можуть у них конвертуватися.

Учасники круглого столу одностайно підтримали думку щодо необхідності подальшого розвитку бібліотечних технологій на принципах корпоративності та взаємної підтримки нових ідей. ■

### **З ДОСВІДУ РОБОТИ**

*Л. Бабій, директор  
Івано-Франківської обласної універсальної  
наукової бібліотеки ім. І. Франка,  
заслужений працівник культури України*

## **ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОУНБ ІМ. І. ФРАНКА – ДУХОВНА СКАРБНИЦЯ ПРИКАРПАТТЯ<sup>1</sup>**

**П**РИКАРПАТТЯ – унікальний куточок України. У ньому – горді Карпати, які зупинили татарську навалу в Європу і якими ходив Олекса Довбуш, Говерла, квітучі полонини, швидкоплинний Черемош, що надихали на творчість М. Коцюбинського, І. Франка, Г. Хоткевича; повноводний Дністер, на берегах якого постало Галицько-Волинське князівство з єдиним королем України – Данилом Галицьким; замріяна Рогатинщина, котра виплекала Настю Лісовську – Роксолану, та Калущина, що сформувала характер Степана Бандери. Для багатьох – це відомі постаті, для нас – наш родовід, генетична пам'ять, яку потрібно зберегти та передати наступним поколінням. І виконують цю високу просвітницьку місію бібліотеки – центри духовності.

У роботі книгозбірень Івано-Франківської області, безумовно, знаходить відображення багатовікова історія краю, творчість плеяди знаних у світі прикарпатських письменників, митців, народних умільців та дивовижні природні багатства. Ми прагнемо, щоб у кожному населеному пункті бібліотека мала своє неповторне обличчя, вміла використовувати існуючі можливості. А всі напрацювання бібліотек області акумулюються в головному закладі – Івано-Франківській ОУНБ ім. І. Франка. До нашої мережі входять 3 обласні, 19 районних і міських, 629 селищних та сільських бібліотек.

ОУНБ ім. І. Франка свою бібліотечну політику вбачає в апробуванні перспективних напрямів роботи; формуванні у громадськості позитивного іміджу бібліотек області як інформаційних, соціокультурних та просвітницьких центрів, у розширенні сфери їх діяльності; налагодженні міжрегіональних та міжнародних взаємин; професійній рекламі бібліотечних послуг; забезпеченні постійного вдосконалення фахової майстерності працівників.

Івано-Франківськ є містом із високим інтелектуальним та творчим потенціалом, тож ОУНБ

ім. І. Франка має рівняти свою діяльність із цими високими стандартами. Останнім часом Бібліотека стала центром упровадження інноваційних проектів, ефективних напрямів роботи з користувачами, місцем спілкування краян, наукової еліти та творчої інтелігенції регіону. У нас тісна співпраця з вищими навчальними закладами, зокрема з Прикарпатським національним університетом ім. В. Стефаника, Івано-Франківськими національним технічним університетом нафти і газу, національним медичним університетом, університетом права імені Короля Данила Галицького, Інститутом менеджменту та економіки «Галицька Академія». Отже, можна впевнено стверджувати, що Бібліотека тримає рівень цих стандартів. Секретом її авторитету є атмосфера добра і толерантності, повага до різних поглядів, вміння працівників вислуховувати кардинально відмінні думки, аура тепла і любові. Це територія спілкування не лише з книгою, а й між людьми, не лише пошуку інформації, а й пошуку істини.

Ми вважаємо, що сьогодні можливе застосування будь-яких форм бібліотечної роботи, аби вони цікавили людей. Тому в Бібліотеці використовуються і традиційні, й новітні технології. У стінах ОУНБ ім. І. Франка читають свої твори письменники, виступають знані та маловідомі співаки, актори й музиканти, експонуються картини художників і твори народного мистецтва, всі охочі переглядають фільми й вивчають іноземні мови. І все це органічно поєднується та не викликає жодного сумніву ні у відвідувачів, ні у працівників. Авторитет Бібліотеки продемонструвало відзначення її 70-річного ювілею. Це було яскраве свято громадськості, владних структур, користувачів і бібліотечних працівників області.

Найбільшою цінністю кожної бібліотеки є її фонди. Первинний книжковий фонд Обласної бібліотеки практично весь був знищений під час Другої світової війни. Нині до послуг користувачів – півмільйонний книжковий фонд, який доповнюють періодичні видан-

<sup>1</sup> Оприлюднено на Всеукраїнській науково-практичній конференції директорів державних та обласних універсальних наукових бібліотек у м. Івано-Франківську 6–9 вересня 2011 р.

ня з 1940-х рр., власні та запозичені електронні ресурси, інформаційні матеріали з Інтернету.

Як і всі сучасні бібліотеки, ОУНБ ім. І. Франка, окрім купівлі книг та передплати періодичних видань, здійснює пошук альтернативних джерел поповнення своїх фондів. Саме це дозволило створити іменні фонди: краєзнавців Л. Вардзарука та П. Арсенича, академіка В. Качкана і мецената зі США Є. Паранюка. У нас є книжкові колекції бібліотек-партнерів – Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, Воєводської публічної бібліотеки ім. Е. Смолкі (м. Ополе, Польща), та фонд рукописів відомих людей Івано-Франківщини. Традиційно дарують Бібліотеці книжки місцеві видавництва, автори, читачі, благодійні організації, зарубіжні культурні представництва та ін. Меценатами закладу є міський голова Івано-Франківська В. Анушкевичус та голова облради О. Сич. Книги надходять із наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, що одержує видання з різних європейських країн. Надійним партнером у формуванні нашого фонду є Національна парламентська бібліотека України.

ОУНБ ім. І. Франка має власні електронні ресурси. Це – електронний каталог, бази даних, віртуальна довідка, книги он-лайн, веббіографічні списки та віртуальні виставки різноманітної тематики, що представлені на бібліотечному веб-сайті (<http://www.lib.if.ua/>). Лише цього року до нього звернулися 170 тис. віртуальних відвідувачів.

У Центрі правової інформації користувачам Бібліотеки, яких налічується майже 25 тисяч (єдиних – 9 900), надається безкоштовний та оперативний доступ до законодавчих документів інформаційно-правової системи «Нормативні акти України». До їхніх послуг також БД англійської періодики EBSCO та БД Evgary, що включає тексти 60 тис. книг англійською мовою. Ще недавно це було малоімовірним, а сьогодні – реальне досягнення.

Активним є міжнародне партнерство Бібліотеки. Укладено угоду на 2011–2015 рр. про співпрацю з Воєводською публічною бібліотекою ім. Е. Смолкі. Завдяки налагодженим стосункам відбуваються цікаві події, що сприяють зміцненню українсько-польських відносин, поглибленню фахового досвіду бібліотечних працівників обох закладів. Зокрема, з'явилася можливість знайомитися з діяльністю бібліотек різних рівнів, проводяться зустрічі з літераторами, організуються книжкові та мистецькі виставки, відбувається обмін власними друкованими виданнями і літературою різної тематики.

Виграні ОУНБ ім. І. Франка грантові проекти дозволили їй отримати вагомий коштів і значно підвищити рівень обслуговування користувачів. На базі Бібліотеки діють кілька проектів.

За фінансової підтримки Посольства США в Україні відкрито Ресурсно-інформаційний центр «Вікно в Америку», фонд якого налічує 1 000 прим. книг про США. Особливо цінними є 144-томна серія «Американська бібліотека», колекція документальних та класичних американських фільмів, які переглядають та обговорюють члени Клубу з перегляду фільмів мовою оригіналу. Волонтери Корпусу миру в Україні та американські громадяни, які нині проживають у

нашому регіоні, в рамках Клубу розмовної англійської навчають краян спілкуватися живою англійською мовою. Популярними є Клуб англійської мови для професійних жінок та Бізнес-клуб. Багато зацікавлених збирає лекторій «Традиції та звичаї США». Налагоджено зв'язки з випускниками Програми наукових обмінів США ім. Фулбрайта в Україні.

У Бібліотеці успішно працює Центр європейської інформації (ЦЄІ) у партнерстві з Громадською організацією «Ділові ініціативи» та за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження». ЦЄІ безкоштовно надає інформацію про діяльність країн Євросоюзу, про європейські програми, забезпечує доступ до інформаційних ресурсів та їх використання, зокрема, для навчального процесу. В Центрі проходять різнопланові заходи: Інтернет-круз, інформаційний колаж, фотовиставка і т. ін. У 2010 р. на його базі проводився Форум мережі центрів європейської інформації України. Працівники ЦЄІ беруть участь у веб-конференціях, тренінгах, семінарах; для користувачів видаються інформаційні матеріали.

Торік відкрито Регіональний тренінговий центр у рамках міжнародної програми «Бібліоміст» за сприяння Фондації Білла та Мелінди Гейтс. Тут створено десять автоматизованих робочих місць із безкоштовним доступом до Інтернету, є принтер, сканер, забезпечено комфортні умови для праці. Головне завдання Центру – навчити бібліотечних працівників області використовувати у своїй роботі та при обслуговуванні користувачів новітні технології. В ньому проводяться круглі столи, семінари, тренінги, готуються інформаційні видання, буклети та рекламки.

Налагоджено взаємини з Німецьким культурним центром «Гете-Інститут в Україні». Працівники ОУНБ ім. І. Франка беруть участь у його семінарах та конференціях. У квітні 2011 р. у відділі літератури іноземними мовами відбулася презентація проекту «Сучасні ілюстрації книжок Німеччини». В його рамках проведено різноманітні заходи для викладачів німецької мови шкіл обласного центру, студентів ВНЗ та учнів спеціалізованих шкіл із вивчення німецької мови як іноземної.

Переорієнтація Бібліотеки з традиційної роботи на активне використання електронних носіїв, комп'ютеризація закладу, створення власних електронних баз даних, віртуальне обслуговування відвідувачів і, що важливо в умовах фінансової скрути, залучення іноземних інвестицій піднесло роль та престиж ОУНБ ім. І. Франка як сучасного інформаційного центру. Про модернізацію її діяльності свідчать хоча б листи вдячності від грантодавців голові ОДА М. Вишиванюку за раціональне використання їхніх коштів. А Бібліотека, у свою чергу, вдячна за те, що впровадження інвестицій здійснюється завдяки розумінню та підтримці обласних владних структур. Загалом упродовж останніх двох років за грантами було отримано 44 тис. доларів.

За сприяння регіональної влади стала можливою плідна видавнича діяльність ОУНБ ім. І. Франка. Так, вийшли друком ювілейні бібліографічні покажчики: «Василь Стефаник і Прикарпаття», «Володимир Качкан в літературно-критичному ореолі», «Друковане слово Прикарпаття за 2005–2010 роки». Щорічно

випускається близько 50 назв видань: бібліографічні покажчики, ювілейні збірники, «Календар знаменних і пам'ятних дат» на наступний рік, рекомендаційні списки, інформаційні бюлетені, пам'ятки користувачам, численні методичні матеріали, маркетингові й соціологічні дослідження. Цього року інтерес читачів викликали літературні інфоліо «Час читати» на теми: «Колізії думки і долі Василя Слабчука», «Філософські імпульси Юстейна Гордера», «Проза життя Євгенії Кононенко». Вдалим та популярним став видавничий проект «Гості літературної вітальні». В ньому йдеться про творчість митців, зустрічі з якими відбулися в ОУНБ ім. І. Франка. Вже вийшли чотири випуски українською та польською мовами. Всі видання представлено в електронному варіанті на бібліотечному веб-сайті.

Нашу бібліотеку в місті називають територією духовного спілкування. Заходи, що систематично проводяться в ній, – різноманітні, творчі та оригінальні. Завжди викликають інтерес літературно-мистецька вітальня, творчі зустрічі, краєзнавчі студії, презентації нових видань письменників. Приміром, творча зустріч з поетесою-інвалідом із Косова М. Лазарович запам'яталася всім танцями на інвалідних візках. Усю просвітницьку діяльність Бібліотеки представлено на її веб-сайті та у фотоальбомі, де є відгуки відвідувачів.

Авторитет ОУНБ ім. І. Франка можна проілюструвати хоча б таким фактом: торік за поданням Бібліотеки було присуджено обласну премію ім. В. Стефаника письменниці М. Ткачівській за роман «Тримай мене, ковзанко» та Всеукраїнську премію ім. І. Огієнка академіку В. Качкану за 10-й том монографічного серіалу «Хай святиться ім'я твоє». У книгозбірні пройшла зустріч із письменником з Коломиї М. Андрусюком з нагоди присвоєння йому Національної премії України імені Тараса Шевченка.

При Бібліотеці надзвичайно успішно діє Інтелектуальний клуб творчих особистостей «Галицькі кмітливіці». Його головне кредо – популяризація наукових, новаторських і творчих досягнень за допомогою зустрічей із раціоналізаторами та винахідниками регіону, молодими талановитими людьми, презентацій книг та виставок творчих надбань. На бібліотечному сайті, в розділі «Інтелект-клуб», представлено наші напрацювання; видано матеріал із досвіду роботи.

Спільно з Івано-Франківським відділенням Наукового товариства ім. Шевченка Бібліотека реалізовує проект «Сторінки української науки», що розкриває життя і діяльність відомих діячів – представників різних галузей знань.

У рамках проекту «Вчені Прикарпаття» відбулися презентації наукових доробків учених, знаних не лише в Україні, а й у світі, зокрема, академіка Академії медичних наук Є. Нейка, академіка, відомого астролога І. Климишина, члена-кореспондента НАН України Б. Остафійчука, вченого-винахідника А. Грицика та ін.

Разом із такою значною соціокультурною діяльністю проводиться й велика рекламна робота. Ми зацікавили своїми виданнями, заходами та спектром послуг працівників засобів масової інформації. Так, протягом 2010 р. журналісти обласного радіо, обласного, міських та всеукраїнських телеканалів підготу-

вали понад 60 репортажів, 6 інтерв'ю, 90 матеріалів про ОУНБ ім. І. Франка. Тричі на тиждень на обласному радіо працівники Бібліотеки ведуть рубрику «Скарбниця», розповідаючи про книги, їх авторів, історичні постаті, свою діяльність. В обласній газеті «Галичина» започатковано рубрику «Галицький книжник», де публікуються дописи про нові видання, а в міській газеті «Західний кур'єр» щотижнево анонсуються бібліотечні заходи. Досвід нашої Бібліотеки тричі висвітлювався у фахових журналах та двічі – у матеріалах бібліотечних науково-теоретичних конференцій. Веб-сайт ОУНБ ім. І. Франка щоденно поповнюється і містить найрізноманітнішу інформацію про бібліотечне життя.

Інновації, що впроваджуються в обласній бібліотеці та інших книгозбірнях краю, є результатом творчого пошуку нестандартного розв'язання проблем.

В області діє Міжнародна програма «Бібліоміст» Фундації Білла і Мелінди Гейтс. Участь у конкурсах і міні-проектах, що проводяться в її рамках, дозволила комп'ютеризувати 40 сільських книгозбірень, ознайомитися працівникам із досвідом роботи бібліотек штату Іллінойс (США), польських міст Варшави та Кракова. Всеукраїнський благодійний фонд Юрія Дерев'янка подарував оргтехніку шести бібліотекам Надвірнянської ЦБС, а їх працівники пройшли навчання у Регіональному тренінговому центрі.

Зрозуміло, що такі новації не могли б відбутися без відповідного науково-методичного керівництва з боку ОУНБ ім. І. Франка, налагодженої системи підвищення кваліфікації бібліотечних працівників області, забезпечення їх методичними посібниками, висновками соціологічних досліджень.

Становить інтерес досвід Долинської ЦБС (директор – Л. Фреїв), яка, за сприяння Посольства США в Україні, першою в регіоні надала безкоштовний доступ користувачам до світових електронних ресурсів, а цього року стала переможницею II раунду конкурсу програми «Бібліоміст».

Утім про кожна з 19 ЦБС можна розповісти щось характерне тільки для неї. Наприклад, у Коломиї вперше відбувся фестиваль-ярмарок краєзнавчої книги «Коломийський манускрипт», Городенківська бібліотека створила «Поетичне кафе», Снятинська – провела родинне свято, а Богородчанська – свято «стежками природи». І це не поодинокі вдалі заходи, а наслідки щоденної копійки роботи.

Успіхи ОУНБ ім. І. Франка – це результат спільної праці, ініціативи і старання. Колектив Бібліотеки налічує 59 бібліотечних працівників. Це креативні, творчі, віддані своїй справі люди, і керівництво закладу прагне заохочувати їх до новацій, випробування чогось нового та незвичного. Ми радо приймаємо на роботу молодь (у штаті – 23 працівники віком до 34 років) і, передаючи їй досвід, вітаємо самостійність, не соромимося визнавати свої помилки і вчитись у колег. Щоденна праця вимагає відповідної атмосфери в колективі, тому намагаємося жити, як дружна родина, морально підтримувати одне одного. Ми пишаємося своєю бібліотекою!